

Świat w cieniu wojen

I wojna światowa

- największy konflikt zbrojny od czasów wojen napoleońskich
- spadek liczby ludności w wyniku działań wojennych (10 mln) i pandemii grypy tzw. hiszpanki (ponad 50 mln na całym świecie)
- pierwsze użycie gazów bojowych w bitwie pod Ypres
- zmiany na mapie politycznej Europy

Georg Grosz *Samobójstwo*, 1916

Ideologie totalitarne

Wschód

- obalenie caratu
- marksizm ideologią państwową
- dyktatura proletariatu
- terror (czystki, łagry, Czeka i NKWD)

Zachód

- faszyzm i nazizm
- wiara w silne państwo
- kult charyzmatycznego wodza
- ograniczanie demokracji parlamentarnych na rzecz ustrojów autorytarnych (Włochy pierwszym państwem totalitarnym)
- mit Rzeszy

Nowy świat fizyki

- teoria względności Alberta Einsteina, która zastąpiła klasyczną fizykę newtonowską
- powstanie fizyki jądrowej m.in. na bazie odkryć Marii Skłodowskiej-Curie i Piotra Curie dotyczących promieniotwórczości
- rozwój teorii kwantowych (Max Planck, Niels Bohr)
- skutkiem nowych koncepcji prace nad rozszczepieniem jądra atomowego i stworzeniem broni jądrowej

Świat wewnętrzny człowieka

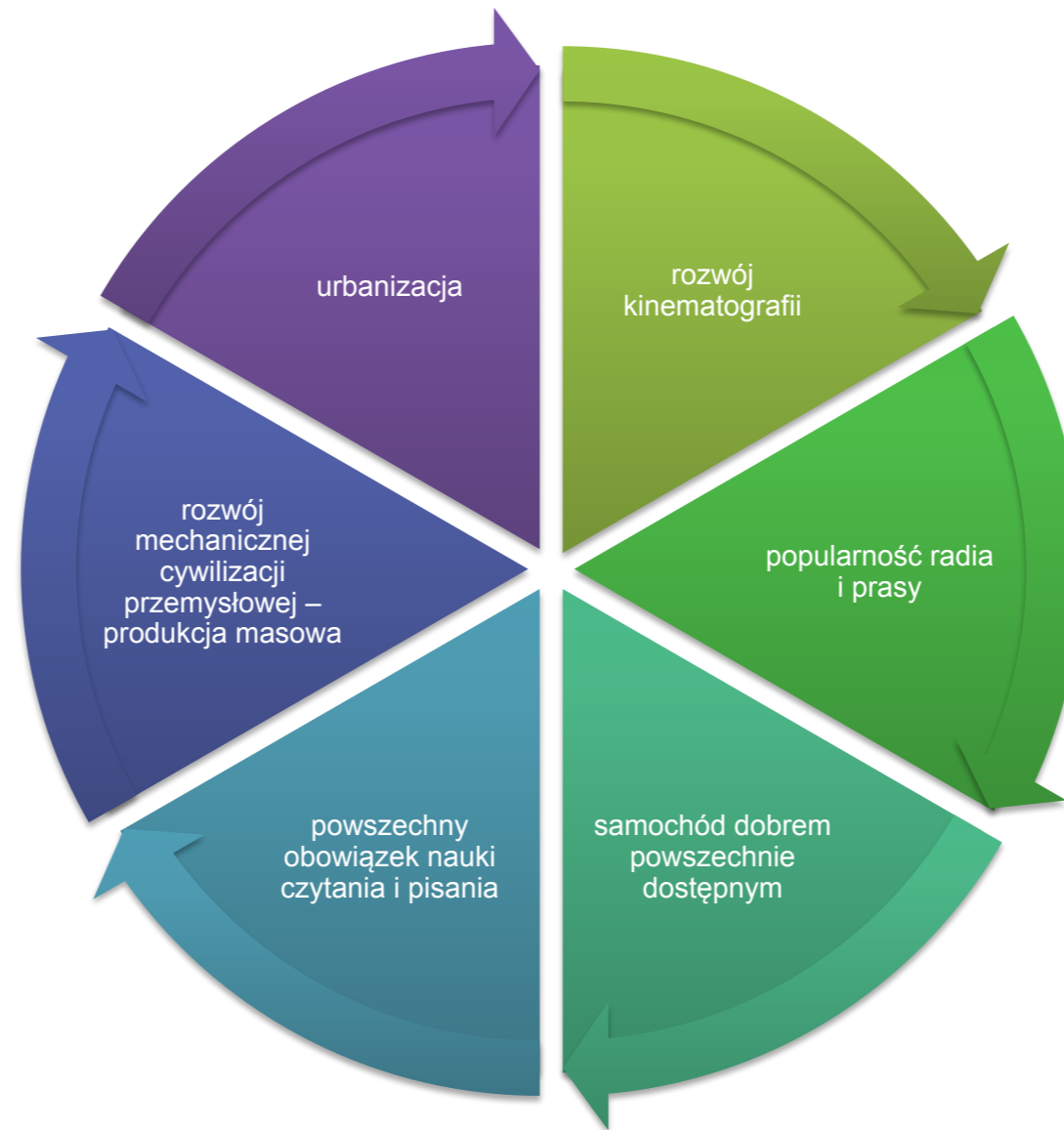
Freudyzm

- Zygmunt Freud – trzy sfery psychiki ludzkiej: **id** (nieświadome, pierwotne popędy), **ego** (świadome działanie) i **superego** (kontrola ego wynikająca z nałożonych norm społecznych)
- psychoanaliza – leczenie nerwic metodą interpretacji reakcji, marzeń sennych i swobodnych skojarzeń pacjenta

Behawioryzm

- John Watson – człowieka można dowolnie ukształtować odpowiednimi warunkami zewnętrznymi
- psychologia – badanie obserwowalnych zachowań, a nie stanów umysłu

Kultura masowa

Kryzys wartości

rozwój technik
ułatwiających
stosowanie terroru
na szeroką skalę

podporządkowanie
jednostki państwu

relatywizm wartości

postrzeganie
psychiki człowieka
jako zespołu
bodźców i reakcji

zestandardyzowany
i zinfantylizowany
odbiorca masowy

kryzys gospodarczy
źródłem frustracji
i radykalizacji
nastrojów

konflikty społeczne,
rasizm

katastrofizm

Kierunki w sztuce

Ekspresjonizm

Najpełniej wyraził się
w kinie niemieckim:

- fantastyczna fabuła
- odrealniona scenografia
- wyrazista charakteryzacja
- ekspresyjna gra aktorska
- mroczna tematyka.

Dał początek takim
gatunkom, jak:

- horror
- science fiction.

Gabinet doktora Caligari w reż. Roberta
Wiene'a, 1919

Kierunki w sztuce

Kubizm

- uproszczone figury geometryczne
- forma rozbita na składniki
- równoczesne ukazywanie wielu aspektów danego przedmiotu

Pablo Picasso *Fabryka Horta de Ebro*, 1909

Tamara Łempicka *Autoportret w zielonym bugatti*, 1925

Kierunki w sztuce

Dadaizm

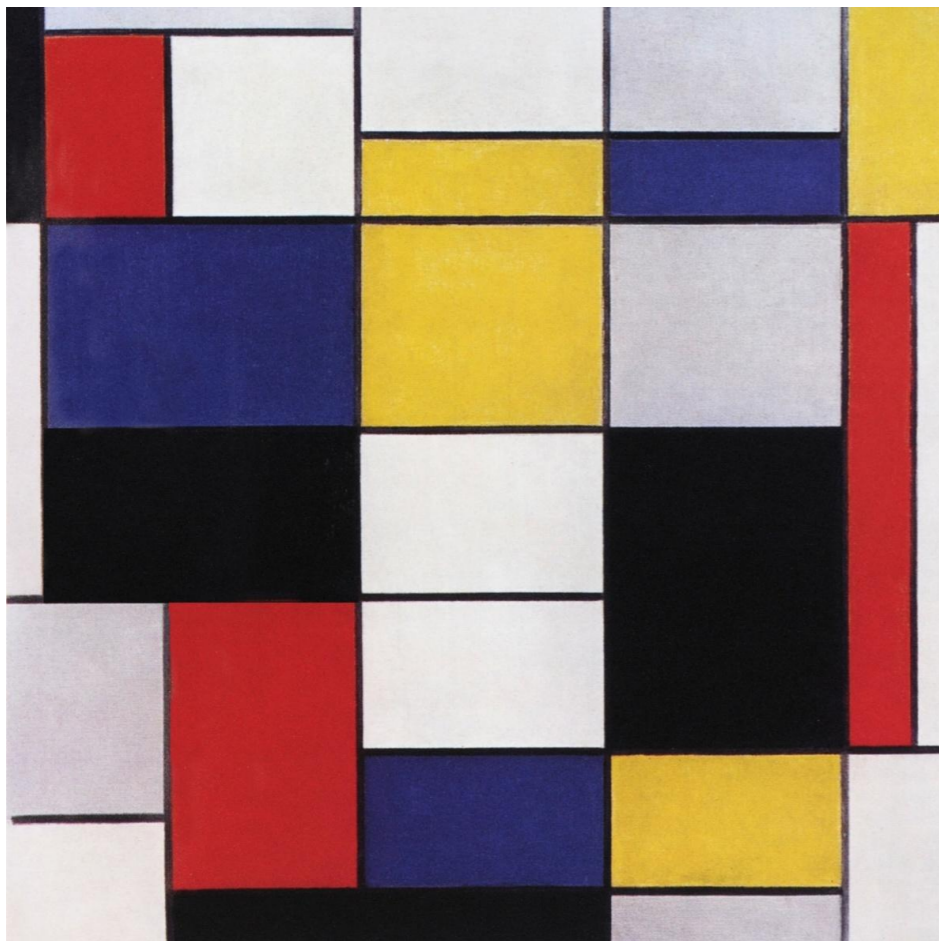
- negacja wszystkiego
- przypadkowe łączenie przedmiotów i materiałów codziennego użytku
- ready made

Salvador Dalí *Homar-telefon*, 1938

Kierunki w sztuce

Abstrakcjonizm

- negacja tradycji
- dzieło to kombinacja kolorów i kształtów

Piet Mondrian *Kompozycja z czarnym, czerwonym, szarym, żółtym i niebieskim*, 1920

Wassily Kandinsky *Błękitny okrąg*, 1922

Kierunki w sztuce

Surrealizm

- sięganie w głąb podświadomości
- prezentacja fantastycznych wizji, halucynacji, marzeń sennych

Giorgio de Chirico *Melancholia i tajemnica*, 1914

Joan Miró *Port*, 1945